

L' ART DEL PAGÉS

SECCIÓ DOCTRINAL, AGRONÓMICA Y BIBLIOGRÁFICA.

LAS CUATRE ESTACIONES DEL ANY

SEGONS LLURS PLANTAS É INSECTES MÉS CARACTERÍSTICHES
EN LA BAIXA CATALUNYA.

(Continuació.)

Respecte al estiu, pot dirse que representa l' edat madura del any. En lo més de Juny la naturalesa pert la frescor y vivesa que son propies de la juventut. La major part de las flors que feren las delicias de la primavera, se despullen de llurs pétals ja mústichs; las fullas dels arbres prénen un tint més pujat, y la pols que l' vent aixeca las entela.

No obstant d' aixó no falta bellesa al estiu; pero es l' hermosura de la matrona y no la de la donzella. Las flors d' esta estació no son flors delicadas que necessitan de una temperatura tebia y de las caricias de un suáu ayret; son flors de més consistencia, á las que no fan mal los ardorosos raigs del sol canicular, sino que per lo contrari, las avivan y animan.

En los camps se trontollan com las onas del mar las dauradas espigas del blat; en los horts s' ostentan las fruytas ja maduras, y la frondositat dels arbres brinda á descansar sota llur sombra.

Com son incalculables las plantas que floréixen durant aquesta época del any, solament citarém las que per lo comú atrauen més la atenció.

En las planuras de conreu, 'ls blauhets (*Centaurea cyanus* L.) hermozejan la terra ab llurs calátides de flósculs blau turquí;

en los arenals marítims lo flayrós lliri mari (*Pancratium maritimum* L.) reemplassa las nadalas (*Narcissus tagetta* L.); descollan en los márges dels rechs y bassas de molí las altas espigas del *Litbrum salicaria* L. y 'ls *Epilobium parviflorum* é *hirsutum* L.; los horts s'alegran ab las rojas flors del magraner (*Punica granatum* L.; la corretjola gran (*Convolvulus sepium* L.) exten sos tendres tronchs trepadors per las bardissas en setis frescos, ensenyant sas corolas blancas com la neu en figura de campana, dins de la qual se remóuhén diversos himenópteros, que s' esforsan en arreplegar lo codiciat pólen; l' ayrós cunillet (*Anthirrhinum majus* L.) sens poder molts vegadas desferse dels fils del pésol silvestre (*Lathyrus latifolius* L.), alsa sa robusta pirámide d' estranyas flors enmascaradas, al propi temps que 'l doblegadís llí de prat (*Linum angustifolium* Hubs.) s' balandreja á la més petita bufada de ventitjol, y las semprevivas bordas *Helichrysum staechas* D. C.) saturan l' atmósfera ab llurs características exhala-cions.

Moguts per lo calor, tal vegada també per l' electricitat, y com si s' sentissen tocats per una barreta mágica, surt una munió de sers animats, que s' presentan al naturalista, pera que puga fer d' ells gran provisió ab que aumentar sas colleccions y reunir objectes que estudiar durant las llargas vetlladas d' hivern.

Los réptils súrtén de llurs caus, y desitjosos d' aprofitar los raigs solars, córren y s' arrossegan pe'ls prats y boscos; si resta mut lo rossinyol, xarrotejan una infinitat de alttas aus, y l' monótono rich-rich de la cigala (*Cicada plebeja* Scop.) y del grill (*Liogryllus campestris* L.) no cessa un moment d' acompanyar al caminant.

Una llogió de papallonas de distintas formas y dibuixos volan en totas direccions. La *Vanessa antiopa* L., ab son vestit de dol, passa apressuradament per las salzaredas; las agraciadas *Lycaena* ab llur aristocrátich aspecte donan animació als sembrats; las *Triphaena*, *Plusia* y *Heliothis*, al caure la tarde, se reuneixen á milenars en los encontorns de las hortas, volant barrejadas totas aquestas especies, després que llurs orugas han fet en las hortalissas destrossos de consideració; las pintadas *Zygaena*, necessitadas de sol, súrtén á las horas més calurosas y s' deturan sobre las botxas (*Dorycnium suffruticosum*); las *Melanargia*, *Argynnis*, *Satyrus*, etc. poblan las garrigas; los corpulents *Sphinx convolvuli* L., *Deilephila euphorbiae* L. y *linneata* Fab., avans

de fersenit, acuden pressurosos á las malesas y aixís mateix als jardins y parchs, y sense afluixar llur vol rigorós y sostingut, s' acostan á las flors aromáticas ficant ab ardor y destresa llur trompa llarguísima á lo més pregon dels nectaris.

No son ménos nombrosos los coleópteros, y si bé en llur major part tenen los colors negres ó foscós, alguns se distingeixen per lo clar y lluhent de llur ropatge, per exemple: l' *Hoplia coerulea* Drury., que té 'l cócs cobert de una polsina ó escametas de blau de cel metàlich: dit insecte acostuma agafarse per sas potas anteriors á las canyas de las gramíneas ó als grifols d' altres vegetals, y extenent las posteriors com si fóssen gimnastas que fessen la planxa, permaneixen aixís, á vegadas horas enteras; las *Chrysomela menthastri* Suffr., que semblan esmeragdas engastadas en las fullas de la madrastra (*Mentha rotundifolia* L.); y 'ls *Mylabris* de dibuixos llampegants y capritxosos que 's confonen ab las mateixas flors que freqüentan. Altres cridan l' atenció per llur gran tamany, com l' escanya pollets (*Lucanus cervus* L.) y 'ls banya-riquers (*Cerambyx velutinus* Muls. y *Mirbecki* Luc.), los quals, á l' hora del crepuscol, surten de llurs amagatalls y 's posan á volar pe'ls boscos, los primers ab llurs monstruosas mandíbulas en figura de banyas de cervo, y 'ls segons ab llurs descomunals antenas que traspassen la llargaria del cócs, semblan fantasmas vingudas de las selvas alemanyas; n' hi ha que son fosforecents, que entran en acció tot seguit que la nit ha descorregut son negre manto, v. gr. las llumaneras (*Lampyrus*), quals femellas, que son ápteras, es dir, que no ténen alas, caminan per la terra, al peu de las bardissas, y semblan llums movibles ó fanals que guian al mascle.

L' ordre dels Neurópteros no deixa d' estar molt ben representat durant los mesos de calor. L' *Aeschna cyanea* Müll. y l' *Anax formosus* Vand. passen rápits com fletxas per damunt de la superficie dels estanys y rechs, bessotejant las ayguas; los *Calopteryx virgo* L., *haemorrhoidalis* Vand. y *Xanthostoma* Charp., etc., de vol curt y fent gala de llurs alas transparents com vidre, van y venen per las voras dels canals y cequias; los elegants *Lestes*, *Agrion* é *Ichneura*, s' ensenyoreixen dels prats humits, reposant en las herbas ab llur abdómen sempre tiesso, lo qual es tant prim que sembla que 'l més petit alé d' ayre deuria rómpr'l. Abundan també 'ls Dípteros, com son, entre altres, las *Tipula gigantea* Schr. y *oleracea* L., que més bé sembla que caminan

que no volan, y gracias encara á llurs balancins, de manera que quan la primera passa per sobre de las plantas baixas, ab sas llargas potas se sembla á una au gamballuda; l' *Eristalis tenax* L., que sens respecte y sense avergonyirse de lo asquerós de son primer estat, entra á la descarada en los jardins, y lo esbalotat *Bombylius*, que al mitj del dia revoloteja pe 'ls erms, y fica dins de las corolas sa recta trompa, no parant per aixó lo violent esbatech de sas alas; entre 'ls Himenópteros, los atolondrats *Scolia flavifrons* F. volan pe 'ls torrens y canyars, quasi tocant á terra; los *Panurgus*, *Osmias* y *Bombus*, se remenan dins de las flors, prenent los granets de pólen que enganxan á llurs potetas; y 'ls preciosos *Omalus*, *Holopyga*, *Stilbum*, *Hedycorum* y *Chrysis*, que al posarse sobre las nevadas umbelas del escuradents (*Ammioisnaga* Lam.), rebent directament los raigs del sol en llur tórax y en llur abdómen, de brillo metálich, lluhéixen ab tanta resplandor que fins se confónen ab lo granat y zafir.

(Se continuará)

SECCIÓ D' AGRICULTURA PRACTICA

Poda Guyot.

Ab gust insertém algunas instruccions que ab estil epistolar ha tingut á be remétrens un aprofitat deixeble del Institut agrícola de Alfons XII (Madrid.), sobre la aplicació de la poda Guyot á nostras vinyas. Essent aquellas, experiencias propias portadas á cap per éll mateix, tenen lo valor prácticch que 's necessita en aquesta classe d' assumptos.

Sr. D. Francisco X. Tobella, Director de «L' ART DEL PAGÉS.»

Molt Sr meu; en vista de las plagas que assotan á nostras vinyas que per lo vist sembla que la major part d' ellas han de desapareixe de nostra terra ja per lo *Mildium* ja per la *floxera* que si no 's troba cap remey económich y capás pera detenir sa marcha devastadora acabarà dins curts anys ab la major part de nostres vinyats, afegint lo molt que interessa produhir vi dat lo preu á que está avuy dia, he determinat donar á coneixe als llegidors de L' ART DEL PAGÉS al gunas prácticas de la poda del Dr. Jules Guyot poda que practico, ab alguna variant, en una vinya propietat del meu pare y que 'n trech d' ella los mellors resultats. La manera d' operar es com segueix.

Per podar las vinyas sotmesas á la poda usual ó curta al sistema que he dit

ab un cerrutxo s' han de treure tots los brassos del cep deixantne sols un (cuan se tracta de vinyas regulars) qual brocada haurá de tenir dos sarments cuan ménos, dels quals l' inferior que quedará com brocada será podat á dos ulls ó borrons prenent lo nom de rama de fusta, perque dels dos borrons dits n' sortiran dos sarments que servirán per la poda del hivern vinent. Lo superior ó sobre-coll ha de tallarse á 8 ú 10 borrons aumentant lo número si la resistencia del cep ho permet, lo que se denominará rama de fruyt ó vara per ser la part de la planta que 's destina exclusivament á la producció de rahims.

Segons Guyot lo sarment que 's deixa al cep al temps de podar com á vara ha d' esser conservat en tota sa llargaria. Yo he practicat aquest procediment en algunas tiras de ceps pero sempre ab mal resultat; puix brotaban per mes borrons dels que podian, donant molts rahims que al comensament de son desenrotllo eran grossos y bonichs pero despres de passada la florescencia, época en que 'ls grans comensan á pendre volúmen aquets queyan á terra y 'ls pochos que quedaban eran petits y durs y al temps de madurar s' arrugaban prenent un color roig y ab un gust que tiraba á agre. Deixant sols deu borrons com á terme mitx, número lo mes propi pera la major part de las vinyas, donan ménos rahims pero grossos, bonichs y ben desenvolllats recorrent sos periodos de maturació com en los cassos normals.

Poda en vert.—A mida que los nous brots de la vara ó rama de fruyt vagin tenint duas fullas sobre l' últim rahim se despuntarán sas guias per medi dels dits gros é indice al objecte de que la sava que estava destinada á allargar á aquellas se dirigeixi als fruyts fent que aquestos sigan molt mes voluminosos y pera evitar al mateix temps la *brima* ó cayguda del grá. Aquesta operació se repetirà durant tot lo temps de la vegetació ab los xuchadors ó caballs (com los anomenan nostres pagesos) que surten de la axila de las fullas desde l' últim rahim en avall no debentho fer ab los altres que surten de la axila de los mateixos desde l' últim rahim en amunt, los quals dehuen conservarse sens cap ferida pera assegurar la atracció y elaboració de la sava destinada á alimentar lo fruyt.

Apuntament de las varas.—Lo pés dels brots nous y majorment lo dels rahims á mida que aquestos vagin desarrollantse, doblegarian lo puntal fins á ferlo tocar á terra, que aixó junt ab lo frech produhit per la acció del vent podria fer perdre una gran part del fruyt. Pera evitar aquest inconvenient s' agafen uns senzills puntals de canya que tallats ab podadora per cada costat resulta un suport en forma de forquilla, ab lo que n' hi ha prou pera aguantar la rama de fruyt sens necessitat de lligarla.

Poda—La manera de podar es tal com ja habém indicat al comensament. Despés de la cullita y avans de que caigui la fulla, se comensará á podar ab unas estisoras de bastanta potencia totas las brancas ó ramas productoras de fruyt, tot lo mes proppossible del tronch dels ceps. Aixó fet se 'n farán manats enterrantlos en valls oberts al objecte al llarch de las fileras de ceps: lo cual será un excel·lent adob pera la vinya per restituhirli una gran part de las substancias que habian estret del terreno. Los sarments de la brocada ó branca de fusta no s' han de podar com tampoch se 'ls hi han de traure las fullas pera aliment del bestiar com en molts punts fan, sino que s' han de deixar á la planta pera mantenir sa respiració.

Cullita.—La vinya de que parlo té una superfície que tot just arriba á una hectárea en terren pedregós d'ordre terciari y está situada en un monticul ab lo qual pot enténders que está plantada en un terreno de tercera classe: conta uns 47 anys. Puix bé, la cullita que doná los dos anys anteriors á la poda que habèm descrit vá ser de 9 cargas de vi lo primer y de 11 lo segon gasthanthi, tan sols pera adobs, de 60 á 70 pessetas comprés lo trevall de tra-ginarlos y enterrarlos Pero lo mateix any d' haber adoptat la poda á la llarga, la cuantitat pujá á 22 cargas de vi d' una forsa alcohólica de 12 graus, habént gastat la mateixa quantitat d' adobs que anteriorment. Y estich ben persuadit que empleyanthi de 45 á 50 duros pera adobarla incluhinthi lo gasto de posarlo á disposició dels ceps, se podrian obtindre d' aquesta vin-ya 30 cargas de vi anyalment, sens que 'n sofris absolutament la vida ulte-rior dels ceps.

Las ventatjas d' aquesta poda son que, los ceps al brotar sempre comen-san á ferho per los borrons superiors dels sarments, quedant casi com adormits los inferiors ó mes aprop del tronch. Si per la primavera sobrevé una gelada y mata las yemas desarrolladas de dalt, á las horas lo cep tor-na á brotar per las de abaix, las quals hagueran quedat com adormidas si no hagués gelat, sortint altre volta gran número de rahims pera reparar la pérdua que s' habia sofert dels primers sorpresos per lo fret. No suc-ceheix lo mateix ab la poda comú usada en aquest pays, puix si 'l fret mata 'ls brots de la brocada, que son los únichs que donan rahims, lo tronch que 'ls sosté no podent rebrotar per altra part moltas vegadas mort y la cul-lita es nula.

Si 's compara lo número de rahims que surten de la branca llarga ab los que produheixen los ceps podats curts, se veurá desseguida que 'ls brots que surten dels borrons superiors d' aquella, donan rahims molt mes gros-sos y moltas vegadas en número de tres per sarment, lo qual no 's veu may ab los brotets que surten de las brocadas de la poda curta, que á mes de do-nar poch rahims son petits y ab molt poch grans.

A molt de nostres viticultors los semblará impossible poder practicar aquesta poda per la sola creencia de que una vinya no pot llevar tan pro-ducte sens que aquesta 'n sofreixi y arribi á morir-se al cap de tres ó qua-tre anys.

Pera desvaneixer aquesta preocupació n' hi hauria prou ab comparar un cep de vinya ab una parra. Si lo primer no 's desarrolla permaneceixent ra-quitich y com envellit, no s' ha d' atribuir al podarlo llarch, sino á la fal-ta d' espay al d' estar plantada en terrenos dolents y á falta d' adobs ú altre substancia que puguin servirli d'aliment. Si l'altre ó sigui la parra, se desa-rrolla ab molta mes forsa que 'l de la vinya, es porque se la poda llarga reuint y tenint l' espay y adobs que faltan á l' altre.

Tals son, Sr. Director, los datos que d' aquesta poda li envio pera que si ho creu convenient, se serveixi donarlos á la publicitat en son important periódich «*L' Art del Pagés*» en profit de nostres viticultors, dels quals no desitjo altre recompensa que l' agra-himent á mon curt trevall.

Vulgui agra-hir aquesta mostra d' afecte de S. S.

Antolin Massalleras

Capatás agrícola y alumno del Institut Agrícola de Alfons XII, (Madrid)

SECCIÓ DE NOTICIAS AGRÍCOLAS.

Habém tingut ocasió d' admirar lo fruyt produíht per los ceps, anomenats *Garnatxa tintorera*; encare que no están en sa completa madurés se comprén be que la calitat y cuantitat del mateix es extraordinaria; puix se presenta abundant sens esser apretat y ab una coloració que al ser trepitjat ha de donar una color magnífica y forta al vi d' ell resultant ó á las barreras que ab éll se verifiquin. Creyém que es un rahim destinat á fer un gran paper en la fabricació de vins de color.

Doném las mes expresivas gracias á son propietari, y suscriptor á aquesta modesta Revista, per l' envió que de dita varietat ha tingut á bé fernos.

Fixintse nostres vinicultors en lo anunci insert en la plana corresponent.

MERCATS, FIRAS Y CULLITAS.

Agramunt.—La setmana passada, tingué lloch la fira que fou molt concorreguda y 's feren bonas transaccions.

Ebro.—Han comensat en la rivera la recolecció de la cullita de la ametlla mollar, quals rendiments, segons notícias serán molt petits.

Fransa.—Las últimas noticias sobre la cullita dels grans en la veina República, son desconsoladoras, á consecuencia de las últimas plujas que han causat grans perjudicis.

Granadella.—Dihuen d' aquesta població, que ha cesat la calma que hi habia en los preus del oli, habentse iniciat un moviment molt sensible d' alsa en los preus de dit líquit.

Iborra.—La cullita no ha arribat á regular. Se queixan per aquí de falta de plujas, lo cual faría nul las cullitas de vins y olis.

Lleyda.—Se sostenen los preus habentse vist bastant concorregut l' últim mercat. Se feren moltras operacions encare que de poca importancia.

Blat, de 14'50 á 17 ptas.—Ordi, de 7'75 á 8'25.—Fabons, de 9'75 á 10'25.—Fabas, de 10 á 10'50.—Blat de moro, de 10 á 11.—Monjetas, de 18 á 21.

Pons y Sanahuja.—En aquesta comarca es molt buscat l' ordi, regint uns preus molt remuneradors á peu de cullita. S' han fet operacions á 8 y á 7'50 pessetas. Las classes son bonas aquest any.

Reus —Poca animació hi ha en nostre mercat, si algunas operacions se fan son pera 'l consum.

Atmetlla Esperansa.—Las entradas tenen poca importancia, y com aquestos tractants están prou desanimats, resulta que las operaciones casi son nulas. Los preus se mantenen de 14 á 14 1/2 ds. classe fluixa.

Vi.—Res de particular hi ha hagut en aquest article, segueix ab la mateixa calma y á poca diferencia als preus avisats

Segarra.—L' últim diumenge plogué en aquesta regió, y si tornés á ferho d' aquí pochos dias de la mateixa manera, la cullita del vi seria excel·lent.

Tortosa.—Escassetat de fruytas y plantas de sembradura en nostra hort a aquest any. Los présechs se pagan aquí á 8, 10 y 12 quartos la lliura, segons clase: las hortalissas caras. La cullita de la oliva y de la garrofa, tan mal que se la pot considerar casi nula.

Torruella de Montgri.—S' está acabant lo montatge de tres máquinas descorsadoras del rami. La inauguració tindrà lloch lo 26 del actual, festa major de la vila, y sembla que dita innovació volen celebrar-la ab grans festeijs, ja que atesa la decadencia en que 's troba la agricultura, lo cultiu del rami sembla será per aquesta comarca la única áncora de salvació.

Valls.—Los mercats d' aquesta setmana, s' han vist concorreguts á causa de presentarse ja molts grans de la cullita d' enguany y de afluhir á nostra ciutat, compradors dels pobles d' aquesta comarca á provehir per la festa major respectivá.

Vi blanch de 1.ª, á 20 pessetas. carga; de 2.ª, á 10 —Vi negre de 1.ª, á 28 ptas. de 2.ª, á 18; de 3.ª, á 8 —Blat d' Aragó, de 15 á 16 ptas. cuartera.—Ordi, de 7 á 7 1/2.—Monjetas del pinet, de 14 á 15 —Fabons, á 10.—Vessas, á 11 1/2 —Sagó, á 5 ptas. cuartera doble —Farinas, de 1.ª, á 17 rals la arroba; de 2.ª, de 15 á 15 1/2; de 3.ª, de 13 á 13'50.—Oli d' oliva, de 12 á 13 1/2 rals cuartera.—Sabó blanch, á 27 ptas quintá; groch, á 26; de oliva, á 25; de 2.ª, classe á 23.—Garrofas, á 6 1/3 pessetas quintá.

Vich.—Ab las duas fortas ruixadas que 'l cel nos ha regalat aquesta setmana, lo temps, que per alguns dias s' anava sostenint bastant fort, s' es refrescat bastant, y ha fet posar esperansas de que no será del tot perduda la cullita de *tardaneries*, tant important en aquesta comarca. Avuy lo dia ha comensat plujós, y sembla que, si á Deu plau, tornarém tenir una altra d' aquestas beneficiosas plujas, que aquest istiu se presentan com si fossem al mitx del hivern, es dir, sense aquellas fortas tronadas, propias de la estació.

Va arribant á son terme 'l batrer en aquet país, havent arribat 'l mestall á donar quartera y mitja per garbera.

Xeixa vella á 14 pessetas la quartera; id nova á 13.—Forment vell á 13; id nou á 12.—Mestall á 11.—Segol á 9'50.—Ordi á 7. —Cibada á 6. —Espelta á 5.—Blatdemoro á 10.—Mill á 10.—Fajol á 9.—Fabas á 10'50 —Llegum á 12'50.—Fassols á 12 —Ciurons á 14.

IMPRENTA DE VÍCTOR BERDÓS Y FELIU, TAPINERÍA 17.—BARCELONA.